

Versie
2

STEUNPUNT MILIEU EN GEZONDHEID

HANS KEUNE

ILSE LOOTS

BERT MORRENS

*met dank voor de inbreng
van de wetenschappers en de Stuurgroep van het
Steunpunt Milieu en Gezondheid*

Spelregels Risicocommunicatie

GOEDGEKEURD OP DE STUURGROEP VAN 16-03-2009

Spelregels

Risicocommunicatie Steunpunt Milieu en Gezondheid

© STEUNPUNT MILIEU EN GEZONDHEID

p/a
Fac.ulteit Politieke en Sociale Wetenschappen
Sint Jacobstraat 2
B - 2000 Antwerpen
België
tel.: +32-3-275.55.38
e-mail: hans.keune@ua.ac.be
<http://www.ua.ac.be/>
<http://www.milieu-en-gezondheid.be/>

Spelregels bij externe communicatie

De basis voor dit document ligt in de Spelregels van het Steunpunt Milieu en Gezondheid 2001-2006. Om de voorliggende versie voor te bereiden, hebben sociale wetenschappers van het Steunpunt in samenwerking met de andere wetenschappers en de leden van de stuurgroep Milieu en Gezondheid de spelregels voor risicocommunicatie geëvalueerd. De tekst is vervolgens aangepast en goedgekeurd op de Stuurgroep van 16 maart 2009

INLEIDING

Het Steunpunt Milieu en Gezondheid wil in principe alle relevante personen of groepen bij het werk van het Steunpunt betrekken. Relevantie wordt in hoofdzaak bepaald door de wijze waarop de meest betrokken en meest verantwoordelijke actoren een bepaalde kwestie inschatten. Het Steunpunt en de Stuurgroep dragen er samen zorg voor om op basis van dossiervorming over de kwestie en door netwerking deze relevante groepen telkens goed in te schatten. De betrokkenen kunnen zowel wetenschappers, experts, overheden, burgers, maatschappelijke sectoren als belangengroepen zijn. Het kan daarbij gaan om groepen die zich spontaan kenbaar maken of actief aandienen in de risicocommunicatie én om groepen die hoewel passief, toch van belang zijn voor de probleemdefinitie van het specifieke milieu & gezondheidsvraagstuk. Dit is belangrijk omdat we een zo breed mogelijke maatschappelijke betrokkenheid willen creëren. Elke situatie vraagt echter om aangepaste vormen van betrokkenheid.

Voor het Steunpunt Milieu en Gezondheid willen we een relevante betrokkenheid van diverse actoren creëren. De spelregels dienen om de kwaliteit van de betrokkenheid te bewaken.

In het kader van risicocommunicatie in en buiten het Steunpunt Milieu & Gezondheid verdienen bovendien de interdisciplinaire samenwerking (tussen

experten van verschillende disciplines) en transdisciplinaire samenwerking (tussen wetenschappers en niet-wetenschappers, bv vertegenwoordigers van de overheid) speciale aandacht. De sociale wetenschappers van het Steunpunt zullen verder werk maken van het ontwikkelen van vocabulaire dat de inter- en transdisciplinaire samenwerking en –communicatie kan beschrijven en versterken.

Om de kwaliteit van betrokkenheid en samenwerking te bewaken hebben we een aantal spelregels opgesteld. Deze spelregels zijn vertaald in een aantal uitgangspunten, kwaliteitseisen en aandachtspunten die als toets gelden bij elke belangrijke ontwikkeling of keuze in de voortgang van de onderzoeksprojecten.

VERDER WORDT IN DEZE TEKST VERSTAAN
ONDER:

- HET STEUNPUNT: het Steunpunt Milieu en Gezondheid 2007-2011, begrijpende het project, de onderzoeken, de (interne en externe) activiteiten en de promotoren en onderzoekers als partijen en partners zoals omschreven in de beheersovereenkomst en de samenwerkingsovereenkomst enerzijds en het inhoudelijke meerjarenprogramma en de jaarplannen anderzijds.
- HET CONSORTIUM: de groep van deelnemende instellingen die het project Steunpunt uitvoert.
- DE COÖRDINATOR: de coördinator van het Steunpunt.
- DE WOORDVOERDER(S): Prof. Van Larebeke of bij delegatie door het Dagelijks Bestuur een andere promotor voor bijzondere situaties.
- DE OPDRACHTGEVER: de Vlaamse regering en in het bijzonder de functioneel bevoegde overheden vermeld in de beheersovereenkomst en afgevaardigd in de Stuurgroep.
- DE STUURGROEP: de groep van afgevaardigden van de opdrachtgever en opdrachthouder die instaat voor de inhoudelijke opvolging van de werking van het steunpunt.

Uitgangspunten en argumenten voor betrokkenheid

Als Steunpunt vertrekken we vanuit een aantal uitgangspunten die aansluiten bij gangbare wetenschappelijke opvattingen over risicocommunicatie en ook meer en meer vermeld worden in beleidsdocumenten.

UITGANGSPUNTEN

- Iedereen bekijkt milieu- en gezondheidsproblemen vanuit zijn of haar eigen achtergrond: verschillen in risicobeleving berusten op uiteenlopende definities van milieu- en gezondheidsproblemen en van oplossingen. Dit geldt voor alle relevante betrokkenen; zowel voor wetenschappers, belangengroepen, vertegenwoordigers van de overheid als burgers.
- Alle betrokkenen bij het debat over milieu- en gezondheidsproblemen nemen in dat debat in principe een waardevolle positie in. Dit geldt ook voor ervaringskennis van burgers die in oudere opvattingen over risicocommunicatie nauwelijks werd aangesproken.
- Eenrichtingscommunicatie is niet doeltreffend. De overtuigingslogica, die eenzijdig tracht de expertvisie over te brengen bij andere actoren, wordt daarom vervangen door een logica die gericht is op vertrouwen, functionaliteit en democratische principes (zie verder) en tweerichtingsverkeer veronderstelt.
- Alle vormen van kennis (wetenschappelijk inzicht, ervaring en waarden) zijn in principe relevant voor het debat over milieu- en gezondheidsproblemen en moeten daarom ernstig genomen worden. In veel gevallen kan niet objectief worden vastgesteld wat relevante kennis is. Relevantie wordt in hoofdzaak bepaald door de wijze waarop de meest betrokken en meest verantwoordelijke actoren een bepaalde kwestie inschatten. In het geval van het Steunpunt Milieu & Gezondheid gebeurt het inschatten meestal door een combinatie van wetenschappers en overheidsvertegenwoordigers. Het

Steunpunt en de Stuurgroep dragen er samen zorg voor om op basis van dossiervorming over de behandelde onderwerpen en door hun netwerking deze relevante kennis telkens goed in te schatten. Het is de bedoeling dat de sociale wetenschappers van het Steunpunt werken aan een *procedure voor de vaststelling van relevante kennis*.

- Het voorzorgprincipe, dat stelt dat beleidsmaatregelen kunnen overwogen worden ook al is nog geen wetenschappelijke consensus bereikt over het dossier, is een belangrijke optie inzake milieu en gezondheid.
- Meningsverschillen tussen wetenschappers en wetenschappelijke onzekerheden zijn een normaal verschijnsel. Dit is een gevolg van het complexe karakter van milieu- en gezondheidsproblemen.

BELANGRIJKE ARGUMENTEN VOOR PARTICIPATIE ZIJN:

- De kennisbasis (*functioneel argument*) over het onderwerp wordt uitgebreid via verdieping en verbreding. Omwille van de complexiteit is kennisinbreng vanuit diverse hoek zeker ook van belang. Gezien het gebrek aan eenduidigheid, onzekerheden en verschil van mening is maatschappelijk debat een relevante vorm van kennis. Teveel de nadruk leggen op het streven naar consensus (consensusdrang) kan het zicht op een diversiteit aan kennis en meningen belemmeren
- De betrokkenheid van relevante groepen bij het proces van kennisproductie, kennisinterpretatie en vertaling van kennis naar beleid wordt vergroot (*instrumenteel argument*).
- Participatie verdiept het democratisch karakter van de gemaakte beoordelingen, afwegingen en keuzes (*normatief argument*). Participatie moet hierbij beleidsgericht zijn.

Kwaliteitseisen voor betrokkenheid

Om recht te doen aan de uitgangspunten worden een aantal kwaliteitseisen geformuleerd.

Neutraliteit

- Neutraliteit van (de promotoren en onderzoekers binnen) het Steunpunt is een nobel streven maar kan nooit volledig gewaarborgd, aangezien niemand neutraal is, door de eigen achtergrond en doordat wetenschappers altijd afhankelijk zijn van financiering voor hun werk. Individuele deelnemende promotoren en onderzoekers streven wel na in het kader van de activiteiten van het steunpunt technisch en moreel onafhankelijk te opereren. Transparantie en peer review zijn hierbij belangrijke hulpmiddelen.

Participatie

- Gelijke kans tot deelname en inspraak bij betrokkenheid bij het werk van het Steunpunt kan in de praktijk moeilijk waargemaakt worden. Wel kan de kwaliteit van participatie verhoogd worden door het proces dat leidt tot inrichting van inspraak goed te kaderen en transparant te maken.
- Vanuit het Steunpunt wordt getracht om ook relevante actoren die zich niet spontaan aanbieden om actief te participeren, te betrekken bij het onderzoek.
- Samen met de betrokkenen wordt de procedure van de participatie op voorhand besproken en eventueel bijgestuurd.
- Mensen of organisaties die zich, na het opstellen van de procedure, spontaan aanmelden om te participeren, dienen deze procedure te onderschrijven.
- Minimaal vereist publieke participatie een effectieve bekendmaking, voldoende informatie, geschikte procedures en het expliciet verslag brengen van de reactie op de uitkomst van deze publieke participatie.

- Participatievormen of –technieken moeten onbevooroordeeld zijn ten aanzien van de verschillende visies.
- Voor- en nadelen en andere afwegingen tussen verschillende waarderingen of beleidsopties voeden mee het debat en worden niet geïsoleerd van de publieksparticipatie.
- Iedereen moet kunnen volgen waar het over gaat: het taalgebruik en de stijl waarin wordt gecommuniceerd moeten aangepast zijn aan de doelgroep. De toets gebeurt door ontwerpen voor te leggen aan de sociale wetenschappers van het Steunpunt.

Risicocommunicatie

- Communicatie over milieu- en gezondheidsproblemen wordt zo veel mogelijk vergezeld van verschillende mogelijke oplossingsscenario's of denkpistes. Dit kan bijvoorbeeld ook een planning of kalender zijn waarbinnen de overheden zich engageren om dergelijke scenario's uit te werken.
- De communicatie over en weer tussen alle betrokkenen verloopt dynamisch en moet actief worden opgevolgd. Voor elke externe communicatie wordt een inhoudelijk bevoegde hoofdverantwoordelijke aangeduid, ofwel langs de kant van het Steunpunt ofwel langs de kant van de overheid. De eindverantwoordelijkheid voor elke steunpuntgerelateerde communicatie ligt bij de woordvoerder. Afspraken kunnen daarom niet beschouwd worden als eindpunt van een dialoog maar eerder als een stap binnen een ontwikkelings- en onderhandelingsproces. Situaties die nog niet besproken zijn, kunnen later worden opgenomen en vormen het voorwerp van onderhandelen tussen alle betrokken partijen.
- Openbaarheid van gegevens wordt maximale invulling gegeven, met het nodige respect voor de bescherming van de private levenssfeer (privacy).
- Het is cruciaal de controverses en onzekerheden in een dossier kenbaar te maken in de externe communicatie. Dit betekent echter niet dat controverses in het openbaar beslecht moeten worden. Wel is het waardevol verschil in standpunten naar voren te brengen indien na discussie is gebleken dat verschil van mening onoverbrugbaar is.

Noodzakelijke toets om aan de uitgangspunten en kwaliteitseisen te voldoen.

Aan de uitgangspunten en bijhorende kwaliteitseisen wordt voldaan als bij elke belangrijke keuze of beslissing in de loop van de projecten volgende aandachtspunten ter discussie worden gesteld. Het is van belang van de “noodzakelijke toets” een schriftelijk spoor na te laten.

A A N D A C H T S P U N T E N :

- Een vraag die beantwoord moet worden is, **wie** de relevante betrokkenen zijn. We denken hierbij bijvoorbeeld aan: overheden, burgers, wetenschappers, maatschappelijke sectoren en belangengroepen. Daarnaast moet de vraag beantwoord worden, binnen welk geografisch gebied (waar) deze betrokkenen zich bevinden. Het definiëren en kiezen van relevante betrokkenen zal in hoofdzaak bepaald worden door de wijze waarop de meest betrokken en meest verantwoordelijke actoren een bepaalde kwestie inschatten. Het Steunpunt en de Stuurgroep dragen er samen zorg voor om op basis van dossiervorming over de kwestie en door netwerking deze relevante groepen telkens goed in te schatten.
- Bij belangrijke beslissingsmomenten die verstrekkende gevolgen hebben voor de verdere ontwikkeling van de projecten in het Steunpunt moet de vraag beantwoord worden over **wat** gecommuniceerd wordt (wat houden die keuzes precies in?).
- In alle fasen van het project (of de deelprojecten) doen zich belangrijke beslissingsmomenten voor. De vraag die hierbij beantwoord moet worden is **wanneer** er in elke fase wordt gecommuniceerd.
- De inbreng van elke betrokkene moet worden omschreven. De vraag die beantwoord moet worden is de manier **hoe** dit best kan gebeuren. Er bestaan verschillende vormen van betrokkenheid die kunnen variëren van ‘geïnformeerd worden’ tot ‘inspraak’ en ‘samenwerking’. Het antwoord op

de hoe-vraag zal ook verduidelijken via welke kanalen de betrokkenen kunnen worden uitgenodigd.

- De antwoorden op bovenstaande vragen moeten naar de betrokkenen beargumenteerd worden. De vraag die hier voorligt, is **waarom** men op deze wijze gaat communiceren.

Leidraad bij voorstelling wetenschappelijke resultaten van het Steunpunt.

Bij voorstelling van wetenschappelijke resultaten van het Steunpunt (in eerste instantie binnen het Steunpunt en de Stuurgroep) is het van belang dat de uitgangspunten en bijhorende kwaliteitseisen inzake risicocommunicatie worden gerespecteerd. Het is van belang hiervan een schriftelijk spoor na te laten. Een korte nota over wie, wat, wanneer, hoe en waarom kan centraal bij de coördinator van het Steunpunt verzameld worden en dan binnen het Dagelijks Bestuur en de Stuurgroep van het Steunpunt verspreid worden. We stellen daarnaast voor de inhoudelijke bespreking van de (doorwerking van) resultaten in het kort nog een aantal aandachtspunten voor.

A A N D A C H T S P U N T E N :

- Is bij de resultaten sprake van wetenschappelijke onzekerheden/onbekendheden? En zo ja, welke?
- Wat is de beleidsrelevantie van de bevindingen? Wat is de maatschappelijke relevantie?
- Is er maatschappelijke belangstelling voor resultaten? Zo ja, van wie, in welke vorm?
- Wat is de relevantie van maatschappelijk debat rond deze kennis? Is het relevant om maatschappelijk debat op te starten, te stimuleren? Indien ja, met wie, waar, ..?
- Wat is de relevantie van het opzetten van een apart communicatie-initiatief op te zetten rond deze kennis?
- Welke handelingsmogelijkheden, bv. in preventief opzicht, kunnen in de communicatie worden opgenomen? Bijvoorbeeld gericht aan burgers, overheden, bedrijven, professionals en wetenschappers.

Minimale afspraken

Het is van belang dat voordat er sprake is van geplande, externe communicatie, alle betrokkenen binnen het Steunpunt en de opdrachtgever geïnformeerd worden. Zowel het consortium als de overheid hebben het initiatiefrecht tot het bijeenroepen van een overleg over een communicatiestrategie. Bij zaken die zich spontaan of onvoorzien aandienen wordt geen standpunt ingenomen namens het Steunpunt als daar niet eerst over is overlegd binnen het consortium. Nadien dient terugkoppeling te gebeuren naar de stuurgroep.

Het is de bedoeling dat onderzoekers en overheden hun **specifieke rollen** kunnen opnemen en zelf communiceren over datgene waarvoor zij verantwoordelijk zijn. Waar het eindconclusies betreft in termen van beleidsmaatregelen zijn het de betrokken Ministers die dit naar buiten brengen en als gastheer of -vrouw fungeren. Functioneel bevoegde administraties worden daarbij afgevaardigd. Het Dagelijks Bestuur van het Steunpunt vormt het forum waarop de externe communicatie van de onderzoeksresultaten interdisciplinair wordt getoetst en de kalender voor externe communicatie wordt vastgesteld. De kalender wordt voorgelegd aan de stuurgroep. De sociale wetenschappers van het Steunpunt adviseren over verdere uitwerking en implementatie. Het is niet de bedoeling dat zij in de plaats treden van de onderzoekers of overheid. Wel kan er advies ingewonnen worden en kunnen ze worden aangezocht als gespreksleider of moderator van een gesprek of discussie met het publiek indien de woordvoerder zelf in het panel is opgenomen of een voordracht dient te geven. De sociale wetenschappers van het Steunpunt zijn verantwoordelijk voor de opvolging van de communicatieresultaten met het oog op de verdere verbetering van de spelregels voor communicatie.

Ervaring met de voorgaande meetcampagnes heeft uitgewezen dat volgende afspraken **standaard** kunnen voorzien blijven in de collectieve en de individuele communicatiestrategie bij biomonitoring:

- Reeds bij de start van de biomonitoring informeren we zo goed mogelijk de volgende groepen: bevolking, lokale overheden, professionele intermediairen en belangengroepen. Er zal onder andere geïnformeerd worden over de opzet van het onderzoek, de gemaakte onderzoekskeuzen en de onderzoeksplanning.
- Bij tussentijdse communicatie geven de onderzoekers steeds aan hoever ze staan in het onderzoeksproject (welke onderzoeksstap?). Bij de eindcommunicatie worden indien mogelijk, eveneens uitspraken gedaan over de beoordeling van de data. De

data worden niet beschikbaar gesteld voordat de onderzoekers er zelf een interpretatie aan hechten.

Communicatie van individuele resultaten

Individuele data die gemeten worden binnen de biomonitoring worden persoonlijk meegedeeld aan de deelnemers.

- enkel interpreteerbare resultaten worden gecommuniceerd;
- resultaten die voor deelnemers niet interpreteerbaar zijn, worden enkel op vraag van betrokkene gecommuniceerd, vergezeld van toelichting door de promotor-arts;
- resultaten die van medisch belang zijn voor de betrokkene worden onmiddellijk gecommuniceerd.

Communicatie van collectieve resultaten

Bij de bekendmaking van geaggregeerde data (collectief niveau) worden de deelnemers als eerste externe actoren op de hoogte gebracht van de resultaten. De voorwaarde daartoe is dat kanalen beschikbaar zijn om die groepen te bereiken. De overige bewoners en doelgroepen van het onderzochte gebied hebben hierna voorrang, dit wil zeggen dat ze de boodschap nooit later mogen ontvangen dan niet-plaatselijke betrokkenen. Daarna worden de collectieve resultaten eenvoudig toegankelijk gemaakt, bijvoorbeeld via de website en/of brochure, met verzekering van de privacy (enkel na het afsluiten van de onderzoeksfase want het vrijgeven collectieve data vergt minimale interpretatie). Over de beschikbaarheid van de ruwe data na 2011 worden in een aparte nota afspraken gemaakt tussen opdrachtgever en opdrachthouder, conform de beheersovereenkomst.

Het optreden bij **occasionele communicatie**, dit wil zeggen los van de voorziene activiteitenkalender van het steunpunt, blijkt moeilijk te regelen. Doorgaans is er weinig tot géén tijd voor intern overleg en is uitwerking in de praktijk deels niet in onze eigen handen. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om rechtstreekse vragen van journalisten aan onderzoekers of media-communicatie van andere dan steunpuntproducten van die onderzoekers. De richtlijn bij deze occasionele communicatie is dat uitdrukkelijk nadruk wordt gelegd in de externe communicatie op het persoonlijk en niet-steunpunt gerelateerd zijn van de uitspraken. Onmiddellijk volgend wordt de stuurgroep op de hoogte gebracht van de communicatie.

Tijdens **crisismomenten** treedt een crisisplan in werking. Dit crisisplan wordt opgesteld in samenspraak met vertegenwoordigers van het consortium en de stuurgroep. Het bevat minimaal gegevens over wie sleutelfiguren zijn (naargelang het onderwerp) en hoe ze te bereiken zijn. Voorstel is dat minimaal de promotor-coördinator, de woordvoerder, de inhoudelijk bevoegde promotor of zijn vervanger, het kabinet en de bevoegde administratie deelneemt. Wanneer een van deze instanties niet tijdig kan worden bereikt, wordt van de voorgestelde actie (crisisplan) melding gemaakt via mail en aanvullend via telefoon. Bij ernstige aangelegenheden is het aangewezen een crisismanager aan te duiden. Crisismomenten kunnen zich voordoen wanneer er fouten optreden, inbreuken worden vastgesteld tegen de spelregels, wanneer er sprake is van tegenstrijdigheden.

Wanneer onderzoekers of overheden zich niet aan de afspraken of spelregels houden, wordt een debriefing gehouden op het Dagelijks bestuur of de Stuurgroep in aanwezigheid van de betrokkene(n). Om problemen te vermijden wordt kort voor elke (geplande) externe communicatie een korte **pro memorie** rondgestuurd aan alle promotoren.

Communicatie naar aanleiding van de vraagbaak van het Steunpunt.

Onderdeel van het Steunpunt is het functioneren van een vraagbaak voor overheidsdiensten (verantwoordelijkheid Prof. N. Van Larebeke). Hierbij moet vooral gedacht worden aan centrale en lokale administraties in de sfeer van milieu en gezondheid. Vragen van politieke overheden worden verondersteld via de administratie toe te komen. Vragen betreffende milieu zullen eerst via een verantwoordelijke van het betreffende kabinet of betreffende administraties gaan. Hetzelfde geldt voor vragen betreffende gezondheid. Wanneer er onvoldoende expertise blijkt te zijn wordt het Steunpunt als derde lijn ingeroepen. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat lokale overheden rechtstreeks vragen aan het Steunpunt stellen. De vraagbaak zal ook pro-actief over belangrijke thema's actuele wetenschappelijke informatie verzamelen. Hierdoor kunnen vragen over deze thema's snel beantwoord worden.

Bij niet-dringende vragen kan de formulering van een antwoord een maand of langer in beslag nemen. Bij dringende vragen zal getracht worden binnen de maand een advies te formuleren. Hoewel de vraagbaak dus niét voor derden bestemd is, is het toch aangewezen in specifieke situaties externe communicatie te overwegen en voor te bereiden. Voorgaande minimale afspraken (hoofdstuk 6) zijn hierop van toepassing.

Via de website van het Steunpunt wordt een overzicht gegeven van de verwerking van verzamelde informatie op basis van de vragen die in de loop der tijd door de Vraagbaak zijn behandeld.

Valorisatie van wetenschappelijke inzichten

Een basisprincipe is dat over de resultaten van het project in de verschillende fasen extern gecommuniceerd wordt. Dit geldt zeker voor de resultaten die bij het bekend maken van het onderzoek in het vooruitzicht gesteld zijn. In wat volgt gaat het niet over de valorisatie in louter wetenschappelijke kring. Het publicatiebeleid wordt in een aparte, steunpunt-interne nota vastgelegd.

De overheid heeft een andere rol dan de onderzoekers. Het is de overheid die uiteindelijk beleidsconclusies moet trekken. Er wordt rekening gehouden met de beheersovereenkomst van het steunpunt 2007-2011.

De overheid neemt steeds het initiatief tot het in gang zetten van de benodigde stappen voor de externe communicatie. Een eerste noodzakelijke stap is het maken van afspraken binnen het consortium over de volgende vragen:

- **Wie** communiceren: wie namens de overheid en wie van de onderzoekers? Waar het de onderzoekers betreft is het aangewezen één woordvoerder aan te wijzen die namens de verschillende betrokken onderzoekers naar buiten optreedt. Communicatievaardigheden zijn hierbij eerder van belang dan specialistische kennis van zaken. Wel is het steeds aangewezen dat andere onderzoekers bij de communicatie aanwezig zijn om specifieke vragen met betrekking tot hun vakgebied te beantwoorden.
- **Wanneer** wordt er gecommuniceerd?
- Over **wat** wordt er gecommuniceerd?
- **Hoe** wordt er gecommuniceerd?

Bij de externe communicatie licht elke betrokkene (in het geval van de onderzoekers doorgaans de woordvoerder die namens hen optreedt) de eigen visie en positie toe. Dit geldt ook wanneer er sprake is van verschillende standpunten. Het is cruciaal de onzekerheden en controverses in een dossier kenbaar te maken in de externe communicatie. Dit betekent echter niet dat controverses in het openbaar beslecht moeten worden. Essentieel is dat deze eerst in intern overleg besproken worden. Wel is het waardevol verschil in standpunten naar voren te brengen indien na discussie is gebleken dat verschil van mening onoverbrugbaar is. Het is niet de bedoeling dat

tijdens de externe communicatie openlijk een discussie beslecht wordt, noch dat er voor de betrokkenen van het consortium nog onbekende standpunten naar voren gebracht worden. Het is van belang dat er naar gestreefd wordt met één vorm van communicatie naar buiten te komen. Hierin moeten de verschillende standpunten naar voren gebracht en beargumenteerd worden. Het best gebeurt dit zoveel mogelijk gelijktijdig.

Vershil in standpunten binnen het consortium mag er niet in resulteren dat de externe communicatie uitgesteld wordt. De tijd nodig voor intern overleg is inbegrepen in de periode voorzien voor interpretatie van de gegevens.

Een belangrijk principe is dat zowel de opdrachtgever (de overheid) als de opdrachtnemer (de onderzoekers) steeds hun verantwoordelijkheid opnemen door deelname aan de externe communicatie. Als de opdrachtgever er toch voor kiest niet deel te nemen aan de externe communicatie, betekent dit niet dat de opdrachtnemer niet extern over het onderzoek mag communiceren. De opdrachtgever draagt er echter zorg voor dat over de motivering van een eventuele niet-deelname wel extern gecommuniceerd wordt. Vanzelfsprekend heeft hieraan voorafgaand wel overleg plaatsgevonden tussen de overheid en de onderzoekers.

Het is van belang dat diegenen die deelnemen aan externe communicatie ook nadien bereikbaar zijn voor nadere toelichting.

Het steunpunt respecteert bij de ontwikkeling van wetenschappelijke publicaties en externe communicaties met nieuwswaarde de kennisgevingstermijn aan de Stuurgroep van 30 dagen, conform de beheersovereenkomst. Ook wanneer de opdrachtgever niet als partner optreedt in de externe communicatie, wordt hij van de inhoud ervan op de hoogte gesteld.